

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ

№ 26/30.06.2021 г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 30.06.2021 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ: Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Диляна Илиева
Даниела Тренчева
Ирина Недева
Александър Кашъмов
Илия Вълков

изслуша доклад по жалба вх. № 08 - 018/2021 г. на Я.К. от гр. София по повод коментари към публикация на интернет сайта DIR.BG под заглавие „С. Т. е с коронавирус“¹, в които според жалбата е извършено нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

I. ПРОЦЕДУРА

1. Жалба с вх. No 08-018/2021 г. се отнася до нарушение на Етичния кодекс на българските медии, осъществено с текст на сайта DIR.BG
2. Жалбата е подадена в срок и съдържа всички необходими реквизити.
3. КЖЕ обсъди с внимание допустимостта на жалбата, тъй като тя е насочена не към редакционно съдържание, а към коментари във форум. Решението отразява оценката по допустимост и оценката по основателност.
4. Представено е становище от интернет сайта DIR.BG АД.

II. ЖАЛБА

В жалбата Я.К. твърди, че „в коментарите на ДИР.бг е пълно с ругатни, обиди, заплахи, расизъм от всякакъв вид и контролът им е под всяка критика. Не може да сме 2021 година и да се оставят такива гнусни коментари. Дир.БГ е сайт в който много лесно може да се влезне дори и от деца. Или да забранят коментариането или да платят на кадъррен софтуерен

¹ <https://dnes.dir.bg/comments/slavi-trifonov-e-s-koronavirus>

инженер да им направи стабилен сайт. Не е трудно и не толкова скъпо....но никои не прави нищо по въпроса“

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ:

2.7. Благоприличие

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Становището се привежда по-долу изцяло, като използваните лични имена са заменени с абривиатури:

„I. „ДИР.БГ“ АД не е допуснало нарушение на т.2.7. от Етичния кодекс на българските медии.

В публикацията със заглавие „С. Т. е с коронавирус“ и подзаглавие „Новината съобщи зам.-председателят на "Има такъв народ" Т. Й.“ – дословно са възпроизведени две съобщения. Първото е съобщение, изпратено до редакцията на dir.bg по имейл от г-н Т. Й. на 10.04.2021г. (Приложение № 1 към това становище – възпроизведени на хартиен носител електронно писмо заедно с прикачен към него файл). Второто е публикация на личната фейсбук страница на г-н С. Т. от 04.04.2021г. (Приложение № 2 към това становище).

Принципът, прогласен в т.2.7. от Етичния кодекс, гласи „Ще се придържаме към добър тон и благоприличие **в нашите публикации.**“ Нищо в текста на публикуваната статия не може да бъде определено като нарушение на добрия тон или благоприличието. Публикацията е кратка и информативна, базирана е на достоверни източници, няма оценъчни или журналистически коментари. Изцяло е съобразена с нормите на благоприличието и добрия тон, към които „ДИР.БГ“ АД винаги се стреми да се придържа.

Моля да приемете, че цитираният етичен стандарт се свързва с добрия вкус и благоприличие, както и с непристойния език, но индикации за подобно съдържание отсъстват в текста на публикацията ни.

II. В жалбата се съдържа твърдение, че „**В коментарите на ДИР.бг** е пълно с ругатни, обиди, заплахи, расизъм от всякакъв вид и контролът им е под всяка критика.“ Такива в текста на публикацията категорично и очевидно не се съдържат. Що се отнася до коментарите, то това не са „коментари на ДИР.бг“, а на потребители. Считаме, че прогласеният от Етичния кодекс принцип за благоприличие **е относим единствено към „нашите“ публикации, автори на които са журналистите и редакторите на „ДИР.БГ“ АД.**

Читателските коментари не са част от публикацията. Нещо повече. При отварянето на страницата с новинарския текст, той не се вижда едновременно с коментарите, и обратно – страницата с коментарите се отваря отделно и те не се виждат едновременно със статията. Така коментарите не могат да бъдат прочетени заедно с новината и не могат да се възприемат като нейно продължение или допълнение. Коментарите са ясно разграничени от редакционното съдържание.

III. Независимо от принципното ни виждане, че прогласеният в т.2.7. принцип на благоприличие е относим само към „нашите“ публикации, не и към коментарите на

потребителите, бихме добавили и допълнителни аргументи в подкрепа на твърдението си за неоснователност на жалбата:

1. Съгласно Член 17 „Липса на общо задължение за наблюдение на информацията“ от Глава IV „Отговорност на доставчиците на услуги на информационното общество“ на Закона за електронната търговия: *„Доставчикът на услуги не е длъжен да извършва наблюдение на информацията, която съхранява, пренася или прави достъпна при предоставяне на услуги на информационното общество, нито да търси факти и обстоятелства, указващи извършването на неправомерна дейност.“*

Следователно, „ДИР.БГ“ АД носи отговорност единствено и само за публикациите, създадени от редакционния екип, и не носи отговорност за съдържанието на съобщения (публични или лични), твърдения и становища, изразени от потребители, в това число – в коментари към статии.

2. Съгласно Общите условия за използване на услугите на DIR.BG (<https://dir.bg/page/potrebitelsko-sporazumenie>), зареждайки сайта ни в браузъра си, всеки посетител се съгласява с Общите условия за използване на услугите на DIR.BG, с Политиката за защита на личните данни и Политиката за бисквитките и потвърждава, че ги приема.

„ДИР.БГ“ АД е въвело правило за **недопускане** на език на омразата, враждебен език или език, съдържащ насилие. Същевременно, „ДИР.БГ“ АД е уведомило изрично своите потребители, че **не носи отговорност** за създаденото от тях съдържание. Приемайки общите условия, потребителите са задължени да ползват услугите на сайта dir.bg при тези условия.

Съгласно раздел VI „Поведение на потребителите“, точка 4, буква „а“:

„4. ПОТРЕБИТЕЛЯТ се съгласява да НЕ използва УСЛУГИТЕ на DIR.BG, за да:

а) формулира, изпраща или предава по някакъв друг начин СЪДЪРЖАНИЕ, което е незаконно, вредно, заплашващо, обиждащо, предизвикващо безпокойство, нараняващо, дискредитиращо, вулгарно, неприлично, клеветящо, нарушаващо конфиденциалността на другия или неприемливо от гледна точка на расови, етнически или други причини ;“

Съгласно раздел VI „Поведение на потребителите“, точки 1, 2 и 3:

„1. ПОТРЕБИТЕЛИТЕ на УСЛУГИТЕ разбират, че информацията, данните, публикуваните мнения, текст, софтуер, музика, звук, фотоси или всякакви други материали (наречени общо по-нататък "СЪДЪРЖАНИЕ"), които стават публично достояние или се предават конфиденциално, са отговорност единствено на човека, който генерира това СЪДЪРЖАНИЕ.

2. ПОТРЕБИТЕЛЯТ, ползващ УСЛУГАТА, е изцяло отговорен за изпращаното по електронна поща или предавано по друг начин чрез УСЛУГАТА СЪДЪРЖАНИЕ. DIR.BG не контролира СЪДЪРЖАНИЕТО, изпращано и разпространявано чрез УСЛУГИТЕ и по този начин не гарантира точността, цялостта, верността или характера на това СЪДЪРЖАНИЕ.

3. Използвайки Услугите, ПОТРЕБИТЕЛЯТ може да срещне СЪДЪРЖАНИЕ, което има обиден, неприличен или неприемлив характер. При никакви обстоятелства DIR.BG няма да отговаря за каквото и да е СЪДЪРЖАНИЕ, създадено от ПОТРЕБИТЕЛИТЕ, включително за грешки и пропуски в него и/или за каквото и да са щети и вреди от всякакъв характер, произтекли в резултат на използване на СЪДЪРЖАНИЕТО, изложено, публикувано, изпратено или предадено по някакъв друг начин чрез УСЛУГИТЕ.“

Следователно, потребителите са **уведомени предварително**, че всеки от тях е единствено отговорен за собствените си думи, публикации и действия в сайта dir.bg.

3. „ДИР.БГ“ АД зачита правата и законните свободи на потребителите си, включително свободата на изразяване и споделяне на информация, като им предоставя

възможността да коментират публикации в сайта dir.bg. Същевременно, въпреки липсата на законово задължение и въпреки изричните разпоредби на раздел VI „Поведение на потребителите“, точки 1, 2 и 3 от Общите условия за използване на услугите на DIR.BG, „ДИР.БГ“ АД се стреми да следи за правилното и коректно използване на предоставяните услуги от страна на потребителите.

„ДИР.БГ“ АД разполага с екип от 7 модератора, които работят по установен ред и проследяват коментарите под публикациите. Средно дневно в портала dir.bg се публикуват около 200 нови материала и новите коментари под тях ежедневно са повече от 10 000. Тези коментари се преглеждат от модератор и при преценка, че някой от тях нарушава правилата, установени в Раздел VI. „Поведение на потребителите“ от Общите условия за използване на услугите на DIR.BG – той бива премахван.

Вероятно някои потребители са недоволни, че модераторите ни не винаги реагират светкавично след публикуването на неприемлив коментар. Предвид големия брой потребителски коментари, намесата на модератора може би не винаги е мигновена, но ние се стараем тя във всички случаи да бъде съвременна.

В конкретния случай, публикацията, обект на жалбата, отразява събитие, свързано с политическа фигура – лидерът на политическата партия с втори най-добър резултат в изборите за народни представители за 45-то Народно събрание, настъпило броени дни след проведените в страната парламентарни избори. В ситуация на пандемия и все още неутихнали предизборни и следизборни страсти, вероятно някои потребители са недоволни и от това, че модераторите ни не са премахнали коментари, които не съвпадат със собствените им политически нагласи и предпочитания. Нашето становище е, че медиите нямат право да заглушават изразяването на мнения, информация и идеи, които се правят публично достойние в контекста на политическия и обществения дебат. В този смисъл е и постановеното от Конституционния съд Решение № 7 от 04.06.1996 г. по к.д.№ 1/96 г. Тълкувайки разпоредбите на [чл. 39](#), [чл. 40](#) и [чл. 41 Конституция на Р България](#), Конституционният съд е приел: „Конституцията гарантира и защитава свободата да се отстоява мнение и то да се прави достойние на останалите (т.е. да се комуникира до публиката) както като лично поведение, така и като социален процес, независимо от съдържанието на мнението. Понятията „изразява“ и „разпространява“ не се свеждат до „словото“, а обхващат многообразие от средства и способности за изразяване на мисли, мнения, възгледи, информация и данни. (Оттук се извежда и определението „комуникационно“, съответно „комуникационни“.) Правото свободно да се изразява мнение обхваща всички средства, които „пренасят“ или разпространяват мнения, идеи или информация, независимо от съдържанието или от способа за „пренасяне“. То предполага наличието на субект, който огласява дадено мнение. Конституционната защита обаче обхваща и източника на мнението (информацията), и самото му „пренасяне“, и получателя му.“ По-нататък в решението си Конституционният съд е приел: „...накърняването на правата и доброто име на друго е основание за ограничаване на възможността свободно да се изразява мнение както по силата на общата ограничителна разпоредба на [чл. 57, ал. 2](#), така и с оглед на възприетата структура на [чл. 39](#), в който правото на мнение се ограничава заради друго, конкуриращо право. В случая това е правото на лично достойнство, чест и добро име, което съгласно [чл. 32, ал. 1, изр. 1 от Конституцията](#) е също защитено. Тук трябва да се прави разлика между обществен интерес от факти и информация, които обслужват обществената дискусия, и такива, по отношение на които интересът е равнозначен на любопитство. Във връзка с това може да се направи още едно разграничение: между информация и идеи, които се правят публично достойние в контекста на политическия и въобще обществения дебат, и такива, които не попадат в този контекст. Принадлежащите към първата категория определено се ползват с по-

висока степен на защита. Повдигнатият в искането въпрос обаче насочва към друг аспект на разглежданото ограничение, когато то се прилага спрямо изказвания (мнения, факти, твърдения, информация), отнасящи се до политически фигури и държавни служители и представляващи критика спрямо тях. От гледна точка на ценността на правото да се изразява мнение за свободата на политическия дебат - като част от публичната дискусия, изказванията, които засягат дейността на държавните органи или съставляват критика на политически фигури, държавни служители или правителството, заслужават по-високо ниво на защита. Оттук може да се заключи, че държавната власт като цяло, както и политическите фигури и държавните служители могат да бъдат подложени на обществена критика на ниво, по-високо от това, на което са подложени частни лица."

В контекста на цитираното решение на Конституционния съд, нашата преценка и преценката на нашите модератори е и е била, че **критичните мнения и факти, които биха могли да имат негативно влияние за авторитета на дадена публична личност, не бива да бъдат априори изключвани** – дори и това да не се харесва на някои потребители с подчертани политически пристрастия. Премахвани са само такива коментари, които са преценени като нарушаващи раздел VI „Поведение на потребителите“, точка 4, буква „а“ от Общите Общи условия за използване на услугите на DIR.BG.

Предвид гореизложеното, моля с решението си да приемете, че подадената Жалба № 08-018 от 2021г е неоснователна, както и че ДИР.БГ“ АД не е допуснало нарушение на т.2.7. от Етичния кодекс на българските медии.“

V. ФАКТИ

Под заглавие „С. Т. е с коронавирус“ сайтът публикува прессъобщение по темата и статус от Фейсбук на С. Т., водач на листа в парламентарните избори. Публикацията е информативна.

Към датата на заседанието на КЖЕ към публикацията има над 1200 коментара с различно естество, не всички от които отговарят на изискванията на Етичния кодекс на българските медии.

VI. МОТИВИ

Поради факта, че формацията, в която С. Т. е несъмнен лидер и водач на две листи, участва в парламентарните избори на 4 април 2021 г., съобщенията за здравословното състояние на Т. са от обществен интерес.

Публикацията на DIR BG по повод заболяването на Т. е с информационен характер, тя отговаря на изискванията на Етичния кодекс.

КЖЕ обсъди въпроса дали Етичният кодекс на българските медии изисква прилагане и по отношение на коментарите от потребителите (читателите) във форума на сайта и взе предвид следното:

1. Към създаването и приемането на Етичния кодекс на българските медии (2004) такъв въпрос не е бил релевантен. Строго погледнато, Етичният кодекс има предвид редакционното съдържание на медиите.
2. Що се отнася до отговорността на медиите и социалните мрежи за съдържание, генерирано от потребителите, КЖЕ съобрази и динамиката на съществуващите към момента правни рамки,
 - i. **Националната правна рамка:** Свободата на изразяване, гарантирана от Конституцията и ЕКПЧ, и нейните предели (чл.39, ал.2 КРБ и чл.10.2 ЕКПЧ), съгласно които не всяко мнение е защитено от закона;
 - ii. **Правната рамка на ЕС:** липсата на общо задължение за наблюдение на информацията съгласно чл.17 Директивата за електронната търговия, заедно с режима на отговорността на доставчиците за съдържанието, което хостват, според чл.14 и сл. от същата директива, за съдържание, генерирано от потребители, ако съдържанието е проблемно и доставчикът е знаел за него. Както става ясно от отговора на доставчика, за целта седем модератора отстраняват коментари, които нарушават правилата. Изяснява се, че поради големия обем съдържание, необходимо е известно технологично време. Към момента не се наблюдава съдържание, което да нарушава правилата за благоприличие.
 - iii. **Международната правна рамка:** чл.10 ЕКПЧ и практиката на ЕСПЧ по делата Делфи срещу Естония, включително решението на Голямата камера², Индекс срещу Унгария³ и Пил срещу Швеция⁴. Обзорът на посочените решения показва, че в отделни случаи ЕСПЧ се произнася, че медиите носят отговорност за коментари във форуми онлайн. При съмнения за клевета според ЕСПЧ във всеки отделен случай е необходимо да се прави преценка на баланса на чл. 8 (защита на доброто име) и чл.10 (свобода на изразяване).
 - iv. В частност, относно спора Пил срещу Швеция ЕСПЧ стига до извода, че като вземе предвид контекста на коментарите и мерките, приложени от медията, за да се предотврати или премахне незаконния коментар, и особено предвид факта, че коментарите в случая, макар и обидни, не представляват реч на омраза или подбуждане към насилие, намира жалбата за явно необоснована.

РЕШЕНИЕ:

1. По начало Етичният кодекс на българските медии не е бил предвиден да ангажира отговорността на медиите за онлайн коментари на потребителите. Предвид значимостта на сайта, чието съдържание достига до широката общественост, и динамиката на практиката на ЕСПЧ с оглед необходимостта от защита на аудиторията, КЖЕ разгледа жалбата по същество.
2. Като взе предвид:
 - i. мерките, приложени от медията, за да се предотврати или премахне коментар в нарушение на законовите и етични изисквания;

² <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-155105#%7B%22itemid%22:%5B%22001-155105%22%5D%7D>

³

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22ENG%22%5D%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22JUDGMENTS%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-160314%22%5D%7D>

⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng/#%7B%22itemid%22:%5B%22001-172145%22%5D%7D>

- ii. ниския праг на защита на публичните фигури, каквато Т. несъмнено е,
- iii. факта, че в момента няма коментари в нарушение на Етичния кодекс,
- iv. както и факта, че коментарите, доколкото е възможно да са били в нарушение на Етичния кодекс на българските медии, не са представлявали реч на омраза или подбуждане към насилие,

КЖЕ намира, че не е осъществено нарушение на Етичния кодекс.

Съгласно Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика решението да се изпрати на заинтересованите страни в 7-дневен срок от приемането му.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

*Изпълнителен директор на
Фондация НСЖЕ :*

Адриана Попова